

УДК 339.9

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТРЕНДИ

FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF UKRAINE: CURRENT TRENDS

КОРНІЄНКО В.С., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти *
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності України в період розвитку процесів політизації міжнародної торгівлі, розквіт протекціонізму та глобалізації. Виявлено проблеми та перспективи України в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Запропоновано шляхи удосконалення зовнішньоекономічної діяльності України.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність імпорту, експорту, пріоритетні сектори, сільське господарство.

The article analyzes the foreign economic activity of Ukraine during the development of political policy of international trade, the rise of protectionism and globalization. Issues of problems and prospects of Ukraine in the field of foreign economic activity are published. Ways to improve Ukraine's foreign economic activity are proposed.

Key words: foreign economic activity import, export, priority sectors, agriculture.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Зовнішня торгівля України виступає одним з важливіших засобів збільшення державного бюджету. Стратегічною метою розвитку економіки України є досягнення гідного місця в міжнародному поділі праці, а саме у сфері зовнішньої торгівлі. Європейський союз є найсильнішою глобальною економічною організацією, найбільшим і найкращим регіональним ринком світу. Для поширення економічної інтеграції в світову економіку України вступила в СОТ, проводить різні заходи до вступу в Європейське співтовариство та інше. З огляду на останні події в Україні, експортний та імпортовий потенціал потребує детального аналізу та виявлення шляхів подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку зовнішньоекономічної діяльності все більше уваги приділяється питанням, пов'язаних з визначенням та розрахунком ефективності конкретних зовнішньоекономічних операцій. У теоретичному аспекті проблеми щодо ефективності зовнішньоекономічних операцій досліджували провідні вчені-економісти: Янковський Е.А., Островський Л.Е., Казанцев С.К., Кравченко В.А., Кравцова В.В., Чувпило О.О., Новицький В.Е. та інші.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності в Україні, позитивних та негативних рис і напрямів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) — це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами. Основними цілями зовнішньоекономічної діяльності України є :

- реалізація переваг міжнародного поділу праці, що сприяє зростанню ефективності національних економік;
- порівнянність витрат виробництва на національному та світовому рівнях;
- сприяння прискоренню темпів економічного розвитку.

* Науковий керівник – Бабан Т.О. к.е.н., доцент

Зовнішньоекономічна діяльність вітчизняних підприємств знаходиться під впливом сучасних глобальних тенденцій, знання яких є дуже важливим наразі. Серед найважливіших суттєвих світових тенденцій та подій у 2019 р. варто зазначити політизацію міжнародної торгівлі та розквіт протекціонізму, швидкий розвиток бездокументарної міжнародної торгівлі, інноваційних торгових платформ, розвиток стратегічної ініціативи Китаю «Пояс та шлях», визначення умов торгівлі між Великобританією та ЄС після Брекзиту, ратифікацію нового тристороннього торговельного контракту між США, Канадою та Мексикою.

Зовнішньоекономічні зв'язки України активно розвиваються, кількість країн-партнерів по експортним операціям з товарами у 2019 році склала 201, по імпортним – 218, по операціям з торгівлі послугами – 222 та 204 відповідно.

За підсумками 2019 року Україна увійшла в трійку країн найбільших експортерів сільськогосподарської продукції в країни Європейського Союзу. Порівняно з 2018 роком експорт збільшився на 3% і становив 20,8 млрд дол. США.

Серед інших країн, до яких Україна поставляла свої товари, лідирують Китай, Польща та Російська федерація. Збільшився експорт до Туреччини на 11,3%, який у грошовому еквіваленті становив 2,6 млрд дол. США. Незважаючи на те, що з Італією обсяги експорту скоротились на 8%, загалом Україна поставила товарів у цю країну на 2,4 млрд дол. США.

Збільшення експорту відбулося також до Німеччини (2,4 млрд дол. США), Єгипту (2,3 млрд дол. США), Нідерландів (1,8 млрд дол. США). Зменшився експорт до Індії до 2 млрд дол. США та Угорщини – до 1,6 млрд дол. США. Збільшилися обсяги експорту до Білорусі (1,5 млрд дол. США), Іспанії (1,5 млрд дол. США), Румунії (1 млрд дол. США), Чехії (921 млн дол. США), Індонезії (735,3 млн дол. США), Молдови (726,8 млн дол. США), Словаччини (709,6 млн дол. США), Бельгії (680,9 млн дол. США), Великої Британії (628,1 млн дол. США), Ізраїлю (620,1 млн дол. США).

Майже на 12% зменшився експорт до США (978,9 млн дол. США), на 9% – Іраку (584,4 млн дол. США), на 6% – Болгарії (482,2 млн дол. США), на 18% – Грузії (392,6 млн дол. США), на 28% – В'єтнаму (95,5 млн дол. США).

Наразі існує потреба в оновленні технологічних процесів на українських підприємствах з метою поступового перетворення економіки України в більш інноваційну та наукомістку і, як наслідок, більш конкурентоспроможну на світових ринках.

Експортною стратегією України обрані пріоритетні сектори економіки з метою підтримки розвитку експорту, серед яких зокрема:

- сектор харчової промисловості та напоїв (сектор володіє значною ресурсною базою, людським капіталом, має налагоджене виробництво і досвід роботи у харчовій промисловості);
- сектор машинобудування (у секторі домінує легке машинобудування: турбогвинтові двигуни, газотурбінні двигуни, насоси, ізольовані проводи та кабелі для транспортних засобів. Важке машинобудування включає: транспортні засоби, залізничні і трамвайні локомотиви, частини та комплектуючі до них);
- сектор виробництва запчастин та комплектуючих виробів для аерокосмічної та авіаційної промисловості (українська аерокосмічна галузь є консолідованим сектором, який виробляє авіаційну та космічну техніку, а також частини та комплектуючі до них).

Аналіз динаміки імпорту товарів і послуг показує що у 2019 році обсяги збільшились на 6,7% (на 4,2 млрд дол. США) у порівнянні з показниками 2018 року і склав 67,7 млрд дол. США. Імпорт товарів збільшився на 6,3% (на 3,6 млрд дол. США) і склав 60,8 млрд дол. США.

Найбільша частка у загальному обсязі імпорту припадає на продукцію машинобудування (33,8%), мінеральні продукти (21,4%), продукцію хімічної промисловості (18,2%), продукцію агропромислового комплексу (9,4%).

Найбільше товарів минулого року Україна завозила з Китаю (9,2 млрд дол. США), причому імпорт збільшився майже на 21%, з Російської федерації (7 млрд дол. США), впав на 13,6%, та Німеччини (6 млрд дол. США).

На 4,1 млрд дол. США поставили до України товарів із сусідньої Польщі. Протягом року імпорту з цієї країни зріс на 12,6%. Ще одна сусідня держава – Білорусь – навпаки втратила позиції з імпорту, але лише на один відсоток, а в грошовому еквіваленті – 3,8 млрд дол. США.

Майже на 11% у 2019 році стали більше завозити товарів з США (3,3 млрд дол. США), хоча експорт з України впав. Із Туреччини в 2019 році завезли товарів на 2,4 млрд дол. США, додавши в позиції імпорту 37,4%. На 2,1 млрд дол. США поставили до України товарів з Італії, на 1,7 млрд дол. США – з Франції, на 1,6 млрд дол. США – зі Швейцарії.

Відчутно додали в імпорті товарів одразу кілька країн: на 30% – Литва (1,4 млрд дол. США), майже на 31% – Японія (962,7 млн дол. США) та на 34% – Іспанія (844,2 млн дол. США).

Що стосується товарів, які Україна продавала, то найбільше це сировина та агропродукція. Загалом експорт зріс на 5,8% та склав понад 50 млрд дол. США.

На 31% стали більше продавати рослинних продуктів (12,9 млрд дол. США). Продаж за кордон тваринних жирів та рослинної олії збільшився на 5,3% (4,7 млрд дол. США), харчових продуктів – на 6,7% (3,2 млрд дол. США). На 5,5% збільшився продаж тварин та тваринних продуктів (1,3 млрд дол. США). Зовнішня торгівля України стабільно зростає, хоча і середніми темпами. Особливо розширюється торгівля України з ЄС, Китаєм і Близьким Сходом, у той час як торгівля з Росією стрімко скорочується через велику кількість торговельних санкцій, наразі діючих. І це добре як для економіки України, так і для її безпеки. Торгівля України сільськогосподарськими товарами продовжує процвітати, та обнадіює. Показники експорту обладнання залишаються значними та відносно стабільними. Тим часом як важливі двосторонні угоди з Польщею та Німеччиною свідчать про те, що українська економіка інтегрується у більш широкій європейській ланцюг поставок.

Висновок. У результаті дослідження виявлено що розвиток відносин з ЄС у довгостроковій перспективі, з огляду на геополітичний, гео економічний і історичний європейський статус України, має залишатися одним з пріоритетів зовнішньоекономічної політики України. Вихід українських суб'єктів господарювання на міжнародні ринки та їх конкурентоспроможність на цих ринках потребують урахування не тільки норм міжнародного права, але й реальної ролі держави щодо підтримки національних виробників й обмеження конкуренції з боку виробників інших країн.

Література.

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Верховна Рада України. № 959-ХІІ. від 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
2. Зовнішня торгівля. *Слово і діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/02/20/infografika/ekonomika/zovnishnya-torhivlya-kym-ta-chym-najbilshe-torhuvala-ukrayina-2019-roczni>.
3. Міністерство розвитку економіки торгівлі та сільського господарства України. Тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України. 2017. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=354d699d-4648-4112-a81a-919a80555fb7&tag=TendentsiiRozvitkuZovnishnoiTorgivliUkraini>.
4. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Інфографіка (експорт). URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e3c3c882-4b68-4f23-8e25-388526eb71c3&tag=TendentsiiEksportuInfografika-eksport->
5. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Довідка “Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2019 році” URL: <https://www.me.gov.ua/>
6. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Інфографіка (імпорту). URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=7e82c6e6-e65b-44ac-8a9a-48b6851f6d47&tag=Infografika-import->

